

רע"פ 7002/13 - ד. פ. נ' מדינת ישראל

רע"פ 7002/13 - ד. פ. נ' מדינת ישראל עליון

רע"פ 7002/13

ד. פ.

נגד

מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

[08.12.2013]

כבוד השופט א' שהם

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד, מיום 6.10.13, בעפ"ת 53657-07-12, שניתן על ידי

כבוד השופטת הבכירה נגה אוהד

בשם המבקש:

עו"ד אליהו גולן

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית-המשפט המחוזי מרכז-לוד, בעפ"ת 53657-07-12 (כב' השופטת נ' אהד), מיום 6.10.2013, אשר דחה את ערעורו של המבקש על פסק דינו של בית משפט השלום לתעבורה בפתח תקווה, בת"ד 8204-10-10 (כב' השופטת א' וישקין - סג"נ), מיום 9.7.2012.

בד בבד עם הגשת בקשת רשות הערעור, הגיש המבקש, באמצעות בא כוחו, בקשה לעיכוב ביצוע פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד. ביום 17.10.2013, הוריתי על עיכוב ביצוע עונש המאסר אשר הושת על המבקש, עד להכרעה בבקשת רשות הערעור.

רקע והליכים קודמים

2. נגד המבקש הוגש כתב אישום, במסגרתו יוחסו לו העבירות הבאות: נהיגה בשכרות, לפי סעיף 62(3), בקשר עם סעיפים 38(1) ו-39(א) לפקודת התעבורה [נוסח חדש] (להלן: פקודת התעבורה), ובקשר עם תקנה 26(2) לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961 (להלן: תקנות התעבורה); נהיגה בקלות ראש, לפי סעיף 62(2), בקשר עם סעיף 38(2) לפקודת התעבורה; וגרימת תאונה בה נפגע אדם ונגרם נזק, לפי תקנה 21(ב) לתקנות התעבורה.

מעובדות כתב האישום עולה, כי ביום 19.6.2010, בשעה 02:35 או בסמוך לכך, נהג המבקש ברכבו, ברחוב שלום עליכם בעיר נתניה, כשבגופו 700% אלכוהול בליטר אוויר נשוף. כתוצאה מכך, איבד המבקש שליטה על רכבו, התנגש בעמוד תאורה ונחבל בגופו.

3. המבקש הורשע, על יסוד הודייתו במסגרת הסדר טיעון, בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום. במסגרת הסדר הטיעון, הוסכם בין הצדדים כי המבקש ישלח אל שירות המבחן לצורך קבלת תסקיר מבחן, וכי טיעוני המשיבה לעונש יותאמו לאמור בו, כך שאם התסקיר יהיה חיובי, תעתור המשיבה לענישה צופה פני עתיד, ואם לאו, תעתור המשיבה לעונש של מאסר בפועל. ביום 4.7.2012, התקבל תסקיר מטעם שירות המבחן בעניינו של המבקש, בו נכתב כי אמנם המבקש לא הגיע לפגישה אליה זומן במסגרת תיק זה, ואולם, משיחות קודמות שנערכו עימו במסגרת תיק אחר, ניתן להסיק כי המבקש סובל מהתמכרות קשה לסמים ואלכוהול. למבקש 3 הרשעות תעבורה קודמות, אך אין לחובתו הרשעות פליליות קודמות. הוריו של המבקש התגרשו בהיותו כבן שנתיים, וכאשר היה המבקש כבן 5, הוא עלה יחד עם משפחתו לישראל, ומאז נותק הקשר בינו לבין אביו הביולוגי, אשר היה מכור לסמים ואלכוהול. אמו של המבקש, אשר נפטרה לאחרונה באופן פתאומי, חיה שנים רבות עם בן זוג, אשר נהג כלפיה באלימות, ואף נהג באלימות נפשית כלפי המבקש. כאשר היה המבקש כבן 14, נשפט אביו החורג ל-13 שנות מאסר בפועל, בגין עבירות של סחר בנשים ואונס, והקשר בינו לבין המבקש נותק. בשל מצוקתה, פיתחה אמו של המבקש התמכרות לאלכוהול, ואף שקעה בדיכאון, ועקב כך תפקודה נפגע. לפיכך, טופלו המבקש ואחיו למחצה על ידי סבתו. הקשיים המשפחתיים, ובפרט ההתדרדרות במצבה של אמו של המבקש, גרמו למבקש לקשיי תפקוד רבים, הוא חבר ל"נערים בעייתיים", ביצע עימם עבירות ונטל סמים. לאחר מעבר בין מסגרות לימוד שונות, "נשר" המבקש מבית הספר בכיתה י' והחל לעבוד. במהלך הקשר עם שירות המבחן לנוער, התקשה המבקש "לגייס כוחות להשתלבות בקשר טיפולי". בשנים שחלפו מאז, חלה נסיגה במצבו של המבקש, והוא אף הגיע למצבים של מוות קליני בעקבות התמכרותו לשימוש בסמים. עוד עולה מהתסקיר, כי המבקש שהה במסגרת טיפולית פרטית, אך הדבר לא צלח. על יסוד האמור לעיל, הסיק שירות המבחן כי ללא טיפול מקיף וארוך טווח, קיים סיכון גבוה לנסיגה במצבו של המבקש. ואולם, בהיעדר מוטיבציה מצד המבקש לשיקום חייו, התקשה שירות המבחן ליתן המלצה טיפולית בעניינו.

בפתח גזר דינו, מיום 9.7.2013, התייחס בית המשפט לתעבורה בפתח תקווה (להלן: בית המשפט לתעבורה) בהרחבה לאמור בתסקיר שירות המבחן, שנערך בעניינו של המבקש. בית המשפט לתעבורה עמד על התמכרותו רבת השנים של המבקש לסמים ולאכזריות, על כי הוא נעדר "כוחות" מספיקים כדי לעבור הליך גמילה מלא; ועל כשלונם של ניסיון הגמילה שהחל בו המבקש במוסד פרטי. בית המשפט לתעבורה דחה את טענתו של המבקש, שהועלתה על ידי בא כוחו, לפיה הוא לא הגיע לפגישה עם שירות המבחן, בשל החלפת כתובתו. בהתייחס לנסיבות חייו הקשות של המבקש, כעולה מהתסקיר, ולאור התמכרותו הקשה של המבקש לסמים, אשר אף גרמה לו למצבי מוות קליני, הגיע בית המשפט לתעבורה למסקנה כי אם לא ישתלב המבקש בהליך מוסדי מובנה וממושך של גמילה מלאה מסמים ולאכזריות, מהווה הדבר סכנה לחייו ולחיי אחרים. על יסוד האמור לעיל, ובשים לב לחשיבותו של האינטרס שעניינו הגנה על שלום הציבור, ובהתאם לעקרונות תיקון 113 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), ובפרט בשים לב לעקרון ההלימה, קבע בית המשפט לתעבורה כי חובה עליו להגן על המבקש מפני עצמו, ועל הציבור מפניו, ואין תקנתו של המבקש אלא במאסר בפועל. לפיכך, נגזרו על המבקש העונשים הבאים: 12 חודשי מאסר לריצוי בפועל; 12 חודשי מאסר על תנאי, למשך 3 שנים, לבל יעבור אחת מהעבירות הבאות: נהיגה בזמן פסילה, נהיגה בשכרות, נהיגה תחת השפעת משקאות משכרים, או סמים, וסירוב לבדיקת שכרות לסוגיה; כמו כן, הוטל על המבקש עונש של פסילה בפועל של רישיון הנהיגה למשך 24 חודשים, ומנינם מיום 26.6.2011.

בית המשפט לתעבורה התייחס בגזר דינו לגבי האפשרות לריצוי עונש המאסר בדרך של עבודות שירות, היות שמדובר במאסר ראשון של המבקש. ואולם, אפשרות זו נפסלה על ידי בית המשפט לתעבורה, "בשל הצורך בהוכחת ניקיון מסמים ולאכזריות כתנאי לנתינת אמון באפשרות שהנאשם ירצה מאסר בדרך של עבודות שירות". אשר לסירובו של המבקש לגמילה "במקום סגור", ציין בית המשפט לתעבורה כי בעת שישהה המבקש במאסר הוא יוכל לעבור הליך של גמילה, אם ירצה בכך, ואף הומלץ כי שב"ס יבחן את האפשרות לשילובו של המבקש בתכנית גמילה. מייד לאחר מתן גזר הדין, דחה בית המשפט לתעבורה את בקשת המבקש לעיכוב ביצוע עונש המאסר שהושת עליו, ולפיכך, נשלח המבקש לריצוי מאסרו.

4. ביום 29.7.2012 הגיש המבקש, באמצעות בא כוחו, ערעור על חומרת העונש שהושת עליו, לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד. לצד הערעור, הגיש המבקש בקשה דחופה להפסקת ביצוע עונש המאסר, עד להכרעה בערעורו, בקשה אשר נדחתה ביום 31.7.2012. המבקש הגיש ערר לבית משפט זה, על החלטת בית המשפט המחוזי, אשר הונח לפניי (ע"פ 5939/12). בהמשך לדיון שקיימתי בערר, ביום 22.8.2012, הוריתי, בהסכמת הצדדים, על הפניית המבקש לשירות המבחן למבוגרים, לשם עריכת תסקיר מבחן מעודכן בעניינו. ביום 28.8.2012, התקבל תסקיר משלים בעניינו של המבקש, אשר נאמר בו כי בתקופת שהותו של המבקש בבית הסוהר, הוא לא גילה בעיות התנהגותיות, ובדיקות השתן שמסר נמצאו נקיות משרידי סם. ואולם, לפי התרשמות גורמי הטיפול, המבקש טרם גיבש גבולות פנימיים והוא זקוק למסגרת טיפולית סגורה. ביום 5.9.2012, הוריתי על עיכוב המשך ביצוע עונש המאסר שהושת על המבקש, עד להכרעה בערעור שהוגש על ידו לבית המשפט המחוזי.

במסגרת הליך הערעור, נערכו מספר תסקירי מבחן משלימים בעניינו של המבקש, לבקשת בית המשפט המחוזי, כאשר האחרון שבהם הוגש ביום 11.9.2013. בתסקיר מופיעה התייחסות, בדומה לתסקירים קודמים, לגילו הצעיר של המבקש; לנסיבות חייו הקשות; ולהיותו מכור לסמים ואלכוהול. עוד עולה מהתסקיר, כי מספר ניסיונות גמילה שערך המבקש בעבר נחלו כשלון, והלה חזר, שוב ושוב, לשימוש בחומרים ממכרים. קצינת המבחן ציינה כי המבקש זקוק לטיפול "אינטנסיבי וארוך טווח, במסגרת סגורה של קהילה טיפולית ציבורית לטיפול במכורים". המבקש התקשה להירתם לטיפול במסגרת תובענית מעין זו, והוא נטל חלק מיוזמתו, בטיפול תרופתי באמצעות "סבטקס" במרפאת "נס" בנתניה, המוכרת על ידי משרד הבריאות. בשלושת החודשים הראשונים בהם השתלב המבקש בטיפול, הוא הגיע בתדירות נמוכה למרפאה, לצורך קבלת מרשם ל"סבטקס", יצר קשר מצומצם עם צוות המרפאה, והביע חוסר רצון לקבלת טיפול באמצעות שיחות. רק במהלך השבועות האחרונים לטיפול, החל המבקש להגיע למרפאה בתדירות גבוהה, לצורך מתן בדיקות שתן ושיחות עם פסיכולוג המרפאה. להערכת גורמי הטיפול, המוטיבציה שגברה במבקש, נעוצה בחששו מעונש של מאסר בפועל, בעקבות ההליך המשפטי בעניינו. לאור האמור, הביעה קצינת המבחן ספק באשר למסוגלותו של המבקש לשקם את חייו, ולהימנע מלהשתמש בסמי רחוב לאורך זמן. המבקש עודנו מסרב ליטול חלק בתהליך טיפול אינטנסיבי במסגרת סגורה, כאשר, לשיטת קצינת המבחן, התכנית הטיפולית במסגרת מרפאת "נס" אינה מספקת מענה טיפולי הולם, לצרכי השיקום של המבקש. לפיכך, קיים סיכון כי בעתיד יחזור המבקש ליטול סמים ולהתנהג בצורה "בעייתית", כפי שנהג בעבר. על יסוד האמור לעיל, נעדר התסקיר המלצה טיפולית בעניינו של המבקש.

ביום 6.10.2012, דחה בית המשפט המחוזי את ערעורו של המבקש. בפתח פסק דינו, התייחס בית המשפט המחוזי בהרחבה לאמור בתסקיר שירות המבחן האחרון, אשר נערך בעניינו של המבקש ביום 11.9.2013. בית המשפט עמד על נסיבות חייו הקשות של המבקש, כפי שתוארו בתסקיר, ועל הספק שהביעה קצינת המבחן בדבר מסוגלותו של המבקש לשקם את חייו, לאור סירובו להשתלב בתהליך טיפול אינטנסיבי במסגרת סגורה. בית המשפט המחוזי ציין, כי הוא ביקש ליתן למבקש הזדמנות לעבור טיפול גמילה מקיף, ולפיכך נדחתה ההכרעה בעניינו. ואולם, על יסוד האמור לעיל, ובשים לב לסירובו המתמשך של המבקש ליטול חלק בהליך גמילה במסגרת טיפולית סגורה, התרשם בית המשפט המחוזי כי המבקש נעדר את "הכוחות לעבור טיפול גמילה באמת ולהשתחרר מאלכוהול וסמים ולשנות דרכיו". לפיכך, ובשים לב לכמות האלכוהול הגבוהה, באופן כמעט בלתי נתפס, אשר הייתה בגופו של המבקש בעת ביצוע העבירות, וכן, בהינתן העובדה כי בית המשפט לתעבורה היה ער בעת גזירת דינו של המבקש לעקרונות תיקון 113 לחוק העונשין; לפטירת אמו של המבקש; ולמסוכנות הנשקפת הימנו, קבע בית המשפט המחוזי, כי צדק בית המשפט לתעבורה בבחירתו להעדיף את האינטרס הציבורי על פני האינטרס הפרטי של המבקש. עוד נקבע, כי המבקש לא שינה כלל את דרכיו, בשנה שחלפה מאז מתן גזר הדין בעניינו, ומשכך, נקבע כי העונש שהושת על המבקש הינו "צודק, נכון וראוי".

בקשת רשות הערעור

5. ביום 17.10.2013, הגיש המבקש, באמצעות בא כוחו, בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי, המונחת לפניי. בבקשתו, קובל המבקש על חומרת העונש שהושת עליו. לטענת המבקש, נסיבותיו האישיות המיוחדות, והעובדה כי הוא נעדר עבר פלילי, מצדיקים התערבות ב"גלגול שלישי" בעונש המאסר החמור שהושת עליו. לשיטתו של המבקש, עונש המאסר שנגזר עליו חורג בצורה "בלתי סבירה בעליל" מהמקובל במערכת השיפוטית, ונגרם לו עיוות דין חמור כתוצאה מכך, שהן בית המשפט לתעבורה והן בית המשפט המחוזי לא בחנו את האפשרות להורות על ביצוע עונש המאסר בפועל בדרך של עבודות שירות. המבקש שב והזכיר את טענתו בערעור שהוגש לבית המשפט המחוזי, לפיה, שגה בית המשפט לתעבורה בכך שהסתמך על תסקיר שירות המבחן, המבוסס על שיחות שהתקיימו עם המבקש במסגרת תיק אחר. לטענת המבקש, בקשת רשות הערעור מעלה שאלה משפטיות הנוגעת לאפשרות להסתפק בחלופות טיפוליות אשר נבחרו על-ידי המבקש, גם אם הן אינן עולות בקנה אחד עם האמור בתסקירי שירות המבחן. המבקש גורס, כי אין לזקוף לחובתו את סירובו ליטול חלק במסגרת טיפולית סגורה, בהתאם להמלצת שירות המבחן, שכן, בשלב מסוים, הוא חדל מסירובו ונרתם לטיפול בקהילה טיפולית סגורה בשם "קהילת הדרך". לצורך כך, הוא שהה ב"אישפוזית", על מנת לעבור גמילה פיזית מסמים טרם שיחל בטיפול ארוך הטווח בעניין זה. לטענת המבקש, הוא עזב, לאחר כשלושה שבועות, את ה"אישפוזית", מאחר שלדבריו הוא חש ברע, בעקבות נטילת כדורים פסיכיאטריים במסגרת הטיפול. לדידו של המבקש, טעה בית משפט קמא בכך שקבע כי הוא לא שינה את דרכיו והוא ממשיך ליטול סמים ואלכוהול. זאת, שכן, המבקש פנה למסגרת טיפולית חלופית, קרי: נטילת תחליף סם במרפאת "נס" בנתניה. המבקש צרף לבקשתו עותק ממכתבים שהוגשו מטעם המרפאה לבית משפט קמא, המעידים על התמדתו בטיפול. בנוסף, נטען על-ידי המבקש כי שגה בית המשפט קמא בכך שאישר את התייחסות בית המשפט לתעבורה לעקרונות תיקון 113 לחוק העונשין, על אף שגזר דינו ניתן לפני כניסתו של התיקון לתוקף.

דיון והכרעה

6. לאחר שעיינתי בבקשת רשות הערעור ובצרופותיה, נחה דעתי כי דינה של הבקשה להידחות.

7. הלכה מושרשת היא, כי בקשות רשות ערעור תתקבלנה במשורה, ואך במקרים המעוררים שאלה משפטית כבדת משקל או סוגיה עקרונית רחבת היקף, החורגות מעניינם הפרטי של הצדדים לבקשה, וכן במקרים ייחודיים וחריגים המגלים חוסר צדק מובהק, או חשש מפני עיוות דין שנגרם למבקש (רע"פ 6823/13 נסים בראנץ' נ' מדינת ישראל (28.11.2013); רע"פ 7135/13 מחאמיד נ' מדינת ישראל (26.11.2013); רע"פ 6800/13 קסטיאל נ' מדינת ישראל (26.11.2013); חרף טענתו של המבקש, לפיה עניינו מגלה "שאלה משפטית", בקשתו מתמצית בטרזונית כלפי הממצאים העובדתיים שנקבעו על ידי הערכאה הדיונית ועל ידי בית המשפט המחוזי, על רקע התסקירים הרבים שנערכו בעניינו של המבקש, ובעדותו של המבקש עצמו. סבורני, כי בנסיבות העניין, עסקין בבקשה התחומה לנסיבותיו הפרטניות של המבקש, ואין עולה ממנה כל שאלה משפטית או סוגיה עקרונית, המצדיקות עריכתו של דיון ב"גלגול שלישי". בנוסף, לא מצאתי כי מתעורר חשש לעיוות דין כלפי המבקש, או כי נגרם לו חוסר צדק המצדיק היענות לבקשה. אכן, נסיבות חייו של המבקש אינן פשוטות כלל ועיקר, ואולם אין בהן בכדי להצדיק את המעשים המיוחסים לו או למתן את חומרתם הרבה. מטעמים אלו בלבד, דין הבקשה להדחות.

עוד אוסיף, כי ככל שהבקשה נוגעת לחומרת העונש, אשר נגזר על המבקש, הרי שהלכה מבוססת היא, כי טענות מסוג זה, לא יהוו עילה לקבלתה של בקשת רשות ערעור, אלא במקרים בהם העונש שהוטל על המבקש חורג באופן קיצוני ממדיניות הענישה המקובלת והראויה במקרים דומים (רע"פ 6823/13 בראנץ' נ' מדינת ישראל (28.11.2013); רע"פ 5753/13 בן מויאל נ' מדינת ישראל (31.10.2013); רע"פ 7047/13 אליאב נ' מדינת ישראל (20.10.2013)).

בידון דיון, הוטלו על המבקש 12 חודשי מאסר לריצוי בפועל, 12 חודשי מאסר על תנאי, ופסילה בפועל של רישיון הנהיגה למשך 24 שנים. אכן, לא נעלם מעיני כי עונש המאסר שהוטל על המבקש אינו עונש קל. ואולם, סבורני כי עונש זה אינו סוטה באופן קיצוני ממדיניות הענישה המקובלת. טענותיו של המבקש נדונו על ידי הערכאות הקודמות, אשר ראו עין בעין, וקבעו כי אין מנוס אלא להטיל על המבקש עונש של מאסר לריצוי בפועל, הן כדי להגן על שלום הציבור מפניו, והן כדי להגן על המבקש עצמו. הערכאות הקודמות לא התעלמו מנסיבותיו האישיות הקשות של המבקש, מגילו הצעיר, וממותה הפתאומי של אמו, וחרף נסיבות לא קלות אלה, קבעו כי אין בכך כדי להצדיק הימנעות מהטלת עונש מאסר לריצוי בפועל. זאת, לנוכח חומרת העבירות אותן ביצע המבקש; בשים לב לכמות האלכוהול הגבוהה, באופן בלתי נתפס, אשר הייתה בגופו באותה עת; המסוכנות הגבוהה הנשקפת ממנו; והתמכרותו רבת השנים לסמים ואלכוהול. בנוסף, ובניגוד לנטען בבקשה, בית המשפט לתעבורה בחן את האפשרות כי המבקש ירצה את עונש המאסר בדרך של עבודות שירות, אך החליט לפסול אפשרות זאת בשל הצורך בהוכחת "ניקיון מסמים ואלכוהול". יצוין, כי למבקש ניתנה הזדמנות לעבור הליך גמילה מקיף, בטרם שהוכרע עניינו בבית המשפט המחוזי, אך הוא כשל בכך. בנסיבות אלו, אין מדובר לטעמי בעונש החורג מרף הענישה המקובל והראוי, בגין ביצוע עבירה שעניינה נהיגה בשכרות. כבר הודגש פעמים רבות בעבר, כי נהיגה בשכרות היא עבירה בעלת השלכות חמורות עבור כלל הציבור, אשר מצדיקה, ככלל, נקיטת יד קשה עם הנכשלים בביצועה:

"נהיגה בשכרות הינה אחת מן הסיבות המרכזיות לגרימתן של תאונות דרכים, דבר המסכן את שלום הציבור ופוגע בביטחונו. אשר על כן, מדיניות הענישה בעבירות אלה, מחייבת את בית המשפט לנהוג ביד קשה בנהגים שיכורים- תהא רמת האלכוהול בדמם, אשר תהא" (רע"פ 2829/13 מור מוריאל נ' מדינת ישראל (29.4.2013); וכן: רע"פ 5314/13 בלוח נ' מדינת ישראל (3.10.2013); רע"פ 5911/13 נעמה חסון נ' מדינת ישראל (8.9.2013)).

בשולי הדברים, אבקש להתייחס להשגותיו של המבקש בדבר ההתייחסות לעקרונותיו של תיקון 113 בעניינו של המבקש. עיון בגזר דינו של בית המשפט לתעבורה מלמד כי בית המשפט לא ביסס את גזר דינו על עקרונות התיקון, אלא התייחס, אגב אורחא, לעקרונות ההלימה והגמול הגלומים בו, וזאת, בין יתר השיקולים בגזירת דינו של המבקש. מכל מקום, נקבע בפסיקה כי אין כל מניעה לגזור את הדין בהשראתו של התיקון, עוד טרם מועד תחולתו הסטטוטורית (ראו השוו: ע"פ 5263/10 פלוני נ' מדינת ישראל (31.7.2012); ע"פ 1523/10 פלוני נ' מדינת ישראל (18.4.2012); רע"פ 1587/13 אילייב נ' מדינת ישראל (6.3.2013)).

8. לאור האמור לעיל, ומשלא מצאתי טעם להורות על עריכתו של דיון ב"גלגול שלישי", דינה של בקשת רשות הערעור להידחות. עיכוב ביצוע עונש המאסר, עליו הוריתי ביום 17.10.2013, מבוטל בזאת. המבקש יתייצב לריצוי עונשו ביום 30.12.2013 עד לשעה 10:00, בימ"ר הדירים, כשברשותו תעודת זהות ועותק מהחלטה זו. על המבקש לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיון מוקדם, עם ענף אבחון ומיון של שירות בתי הסוהר, טלפונים: ***** או *****. ניתנה היום, ה' בטבת התשע"ד (8.12.2013).